

Asya Studies

Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar
Year: 7 - Number: 23 p. 87-98, Spring 2023

20. Millî Eğitim Şura Kararlarının Okul Öncesi Eğitim Kademesi Açısından İncelenmesi*

Examining the Decisions of the 20th National Education Council in terms of Preschool Education Level

DOI: <https://doi.org/10.31455/asya.1212634>

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
30.11.2022

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
14.02.2023

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
30.03.2023

Asya Studies

Pelin Çukurova
Millî Eğitim Bakanlığı
peлин1balıkcıoğlu@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-7230-8587>

Tolga Çakmaklı
Millî Eğitim Bakanlığı
tolgacakmakli@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-9075-2462>

Cemil Parin
Millî Eğitim Bakanlığı
cemilparin@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0001-9616-8657>

Mehmet Aydın
Millî Eğitim Bakanlığı
cografya_07@hotmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0003-4473-0059>

* "COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları: Bu makale için herhangi bir çıkar atışması bildirilmemiştir. Bu makale, İntihal.net tarafından taranmıştır. Bu makale, Creative Commons lisansı altındadır. Bu makale için etik kurul onayı gerekmektedir.

Öz

Bu araştırmanın amacı 2021 yılının Aralık ayında gerçekleştirilen 20. Millî Eğitim Şurasında okul öncesi eğitim ile ilgili alınan kararların incelenmesi ve kararların uygulanmasına yönelik yapılan çalışmaların değerlendirilmesidir. Bu araştırmada nitel araştırma yönteminin veri toplama tekniklerinden olan doküman (belge) incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. 20. Şura kararları içerisinde okul öncesi eğitim ile ilgili olan 11 tane karar olduğu tespit edilmiş, kararların kapsam ve içeriği analiz edilerek hangi konuların ele alındığı belirlenmiştir. İçerik ve kapsam bakımından incelenen okul öncesi eğitim ile ilgili kararlar "Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması", "Okul-Aile İşbirliği ve Aile Eğitimleri", "Değerler Eğitimi ve Din Eğitimi" olmak üzere 3 temel başlığa ayrılmıştır. "Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması" başlığı altında okul öncesi eğitimde okullaşma oranı ve okul öncesi eğitim hizmetlerinin çocuklara ulaştırılması konusunda Millî Eğitim Bakanlığının yaptığı çalışmalar incelenmiştir. "Okul-Aile İşbirliği ve Aile Eğitimleri" başlığı altında okul öncesi eğitimde okul aile-iş birliği ve aile eğitimleri ile ilgili Millî Eğitim Bakanlığının yaptığı çalışmalar ve özellikle 2022 yılında hayata geçirilen "Aile Okulu" projesi incelenmiştir. "Değerler Eğitimi ve Din Eğitimi" başlığı altında okul öncesi eğitim programı ve müfredatı taranmış ve konu ile alakalı Millî Eğitim Bakanlığına ait ders materyalleri incelenmiştir. Yapılan incelemeler ve araştırmalar sonucu 20. Millî Eğitim Şurasında alınan okul öncesi eğitim ile ilgili kararların uygulanması adına birtakım çalışmalara rastlanmıştır. Özellikle okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması kapsamında yapılan çalışmaların nicelik olarak hedeflenen noktaya yaklaştığı görülürken niteliksel anlamdaki hedeflere ulaşmak adına çalışmaların devam ettiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Millî Eğitim Bakanlığı, Şura, Millî Eğitim Şuraları, Okul Öncesi Eğitim

Abstract

The aim of this research is to examine the decisions taken on pre-school education at the 20th National Education Council held in December 2021 and to evaluate the studies on the implementation of the decisions. In the research, the document analysis method, which is one of the qualitative research methods, was used. It has been determined that there are 11 (eleven) decisions related to pre-school education among the decisions of the 20th Council. Decisions regarding pre-school education, which are examined in terms of content and scope, are divided into three main headings: "Dissemination of Pre-School Education", "School-Family Cooperation and Family Education", "Values Education and Religious Education". Under the title of "Dissemination of Pre-School Education", the studies of the Ministry of National Education on the rate of schooling in pre-school education and the delivery of pre-school education services to children were examined. Under the title of "School-Family Cooperation and Family Education", the studies of the Ministry of National Education on school-family cooperation and family education in pre-school education, and especially the "Family School" project, which was implemented in 2022, were examined. Under the title of "Values Education and Religious Education", the pre-school education program and curriculum were scanned and the course materials of the Ministry of National Education were examined. As a result of the examinations and researches, some studies were found on the implementation of the decisions regarding pre-school education taken at the 20th National Education Council. While it is seen that the studies carried out especially within the scope of the dissemination of pre-school education are approaching the targeted point in terms of quantity, it has been determined that the studies continue in order to reach the targets in the qualitative sense.

Keywords: Education, Ministry of National Education, Council, National Education Councils, Pre-School Education

Citation Information/Kaynaka Bilgisi

Çukurova, P., Çakmaklı, T., Parin, C. & Aydın, M. (2023). 20. Millî Eğitim Şura Kararlarının Okul Öncesi Eğitim Kademesi Açısından İncelenmesi. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 7(23), 87-98.

GİRİŞ

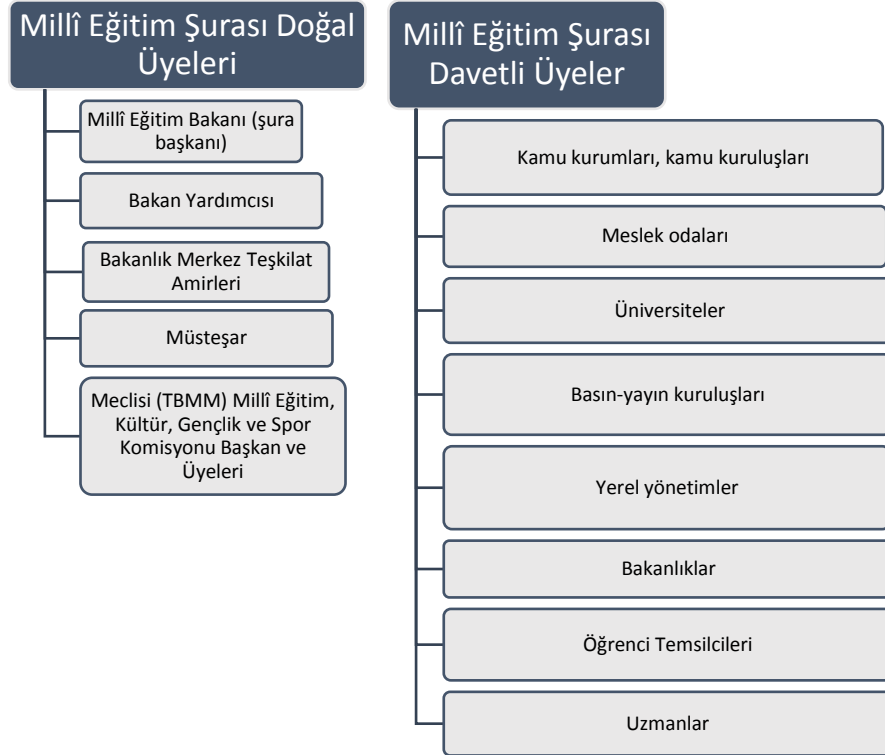
İnsan hayatı için eğitim öğretim yaşantıları gelişim dönemlerinin her aşamasında çok önemli bir yer tutmaktadır. Eğitim öğretim yaşantıları ülkeler için de geleceklelerini biçimlendirici, sosyal ve ekonomik olarak geliştirici, kalkınmaları için vazgeçilmez bir nitelik taşımaktadır. Tarih boyunca milletler geleceklelerine yön vermek için eğitim öğretim kurumlarını kullanmışlardır ve bu sürecin verimliliğini sağlama adına çeşitli politikalar yürütmüşlerdir. Toplumlar eğitim öğretim faaliyetlerinin devamlılığı için düzenleme, politika belirleme ve yürütme, yönetme ve planlama yükümlülükleriyle her dönemde karşı karşıya kalmışlardır ve çeşitli uygulamalar ortaya koymuşlardır (Akyüz, 2012).

Millî Eğitim Şurası Bilgi Notu'na (2010) göre Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), eğitim alanında karşılaşılan temel problemleri çözmek için kurum içerisinde birtakım yapılar inşa etmiştir. Bahsi geçen yapılardan biri de tavsiye niteliğinde kararlar alan ve Millî Eğitim Bakanlığının en üst danışma organı olarak kabul edilen Millî Eğitim Şurasıdır. Bu, sahadaki en eski teşkilatlardan biridir. Yasal tanıma göre Türk eğitim sisteminin eğitim kalitesini artırmak adına eğitim öğretimin kapsamına giren konular üzerinde inceleme yapmaktan, sonrasında ise önerilerde bulunmaktan sorumludur. Şurada alınan kararlar Millî Eğitim Bakanlığına tavsiye niteliğinde iletilir ve onay beklenir.

Millî eğitim Bakanlığının resmî internet sitesinde yer alan MEB Şura Kararları Dosyası'na (2021) göre ülkemizde Cumhuriyet tarihinden bu yana (2022 yılına kadar) Millî Eğitim Şuraları yirmi kez toplanmış olup aldıkları kararları Millî Eğitim Bakanlığına tavsiye niteliğinde sunmuştur.

Millî eğitim şurasına yapı açısından bakıldığında içerisinde doğal ve davetli üyelerin bulunduğu görülmektedir. 2014 yılında yayınlanan T.C. Resmî Gazete'ye göre üyeler aşağıdaki şekilde yer almaktadır:

Şekil 1: Millî Eğitim Şurası Üyeleri

Davetli üyelerin seçimini Genel Sekreterlik yapmaktadır. Bakan üyeleri onaylayarak şuraya dâhil etmektedir (Resmî Gazete, 2014).

1980 yılına kadar olan şura kararları incelendiğinde araştırmaların genellikle müfredat konuları, derste kullanılan kitaplar, Türkçe eğitimi, tarihsel gelişim, etnik farkındalık, öğretmenlerin eğitilmesi gibi konular üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. 1980 yılından sonraki toplanan şuraların kararlar incelendiğinde ise ilk olarak okul öncesi eğitimin gündemde alınmaya başlandığı görülmüştür. Ayrıca kararlar içerisinde yabancı dil eğitimleri, özel gereksinimli öğrencilere yönelik eğitim gibi konuların yer almaya başladığı görülmüştür. Bunlara ek olarak yüksek öğretim, mesleki eğitimler, eğitimin uzaktan yürütülmesi konuları da alınan kararlar

içerisine girmiştir. Yaklaşık yirmi yıl kadar sonraya gelindiğinde (2000 yılı sonrası) daha farklı konular gündeme gelmiştir. Teknolojik gelişmelerin ilerlemesi ile beraber teknoloji ve bilim eğitimleri önem kazanarak şuralarda sıkça yer almaya başlamıştır. Bununla birlikte eğitim öğretimin yaygınlaşması, okulların kalabalıklaşması ile beraber okul güvenliği, kriz yönetimi, okul sağlığı, rehberlik gibi konular gündeme alınarak şura kararlarına eklenmiştir. Ayrıca insan kaynakları ve eğitim yönetimi alanındaki ilerlemelere bağlı olarak öğretmen niteliklerinin artırılması, öğretmen eğitimleri gibi konular da önem kazanmıştır. Din eğitimi, okul aile birliği gibi konu başlıkları da eklenen diğer konu başlıkları olarak sayılabilir (Güven ve Kılıç, 2014).

Cumhuriyetin ilk amaçlarından biri yeni bir vatandaş tipi yaratmaktır. Bu nedenle eğitimle ilgili yatırımların çoğu ilköğretime yapılmıştır. Ancak yıllardır ihmal edilen okul öncesi eğitim, eğitim sisteminin kilit aşamalarından biridir ve bireylerin sistem üzerinden aldıkları eğitimin temelini oluşturmaktadır (Altay, İra, Bozcan ve Yenal, 2011). Okul öncesi eğitim çocuklara birçok katkı sunar. Tüm bu faydalar çocuğun gelecekteki yaşamını etkiler. Yıllarca süren araştırmalar, çoğu davranışın çocuklukta kazanıldığını göstermektedir. Bireyin erken çocukluk döneminde karşılaştığı eğitim yaşantıları, yetişkinliklerinde sahip olacakları kişiliğin temelini oluşturacaktır. Bu dönemde alacakları eğitimin çocuklara, planlı şekilde, belirli bir program çerçevesinde ve okul öncesi eğitim kurumlarında sunulması, gelişim ödevlerini sağlıklı tamamlamaları için önemlidir (Oğuzkan ve Oral, 2001).

Yaşamın üçüncü yılından itibaren çevre ile ilişkilerin gelişmesi ile beraber sosyalleşme durumu ortaya çıkmaya başlar. Bu yaştan itibaren çocukların kendi akran gruplarına ait olma ve onlarla oyun oynama olasılıkları daha yüksektir. Çocuklar arkadaşları ile vakit geçirdikleri zaman, iletişim kurma becerileri gelişmeye başlar. Kendini tanıma ve doğru ifade etme özellikleri gelişir, öz güvenleri artar. Başkalarının haklarına saygı duymayı öğrenir ve empati becerileri artar. Okul öncesi dönem çocukları için en önemli faktörlerden biri çevresel uyaranların bolluğudur. Bir çocuğun çevresinde yer alan uyarıcıların çokluğu ile entelektüel gelişimi arasında doğru bir orantı söz konusudur. Bu bağlamda okul öncesi eğitim veren kurumlar çocuklara uyarıcı çeşitliliği içeren ve teşvik edici ortamlar sağlarken aynı zamanda düzenledikleri öğrenme deneyimleri aracılığıyla onların duygusal, bilişsel ve psikolojik gelişimlerini destekler. Çocuğun yaratıcılığı geliştikçe çocuğun düşünce sürecine de yardımcı olur (Oğuzkan ve Oral, 2001). Çocuğun doğumundan itibaren ilk 6 senelik zaman dilimi birey hayatında yaşanan en önemli dönem olarak kabul edilmektedir. Bu süre içerisinde çocuklara verilen bakım ve eğitimin niteliği çocuğun gelecek yıllardaki nasıl bir kişiliğe sahip olacağını büyük oranda belirlemektedir. Dünyaya gelen çocuk hayata dair herhangi bir bilgi ve donanım ile gelmez. Çocukların bilişsel, psikomotor ve sosyal duygusal gelişim sürecinde, çocuklara farklı ve yeni tecrübeler edinebilecekleri öğrenme yaşantıları sunmak çok önemlidir (Ünal, 2000).

Okul öncesi kurumlar, çocukları ortak kültürel değerlere dayalı bir sosyal ortamda eğiterek, toplumun kültür ve değerlerini kabul etmelerine ve özümsemelerine yardımcı olur. Çocukların bağımsız olma çabaları, okul öncesi kurumlardaki eğitim ve düzenlemelerle pekiştirilir. Çocuklara gönüllü, kendi kendini sınırlayan deneyimler verilir. Çocuğun uygunluğu ve uygunsuzluğu, her türlü bedensel ve ruhsal sorunları, kurum eğitimcilerinin dikkatli gözetimi altında belirlenebilir ve uygun tedbirler sağlanabilir. Erken çocukluk dönemindeki çocuklara eğitim veren kurumlar, çocukların bilişsel ve sosyal gelişmelerine destek olarak ilköğretim kademesine hazırlar. Çocukların duygu ve düşüncelerini ifade edebilen bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlar. Erken çocukluk dönemindeki çocuklara eğitim veren kurumlar, günün belirli saatlerinde iş yerlerinde olan ebeveynlerin sorumluluğunu üstlenmekte ve çocukların uygun olmayan durumlarda eğitim görmelerini engellemektedir. Ayrıca maddi, sosyal, kültürel yönden dezavantajlı ailelerin sahip olduğu çocukların yetersizliklerinin telafi edilmesi ve kaliteli okul öncesi eğitim alabilmeleri adına da erken çocukluk çağındaki eğitim öğretim faaliyetleri büyük önem taşımaktadır (Oğuzkan ve Oral, 2001).

Altay vd. (2011) yaptıkları araştırma sonucunda, ilk yapılan 5 Millî Eğitim Şurası tarafından okul öncesi eğitim konusunda karar almadığı kaydedildi. Okul öncesi dönemde verilen eğitimin zorunluluğu hakkındaki kararlar ilk defa 17. Millî Eğitim Şurasında yer almıştır. Ayrıca engelli öğrencilerin de okul öncesi eğitimlerinin zorunlu hale getirilmesi, hafif dereceli ve orta dereceli engelli öğrencilerin anaokulları içerisinde kaynaştırma eğitimi alması da alınan kararların içindedir. Yine aynı şura kararlarında konu ile alakalı gerekli fiziki koşulların oluşturulması konusu da yer almıştır. Sınıf ortamlarının engelli öğrencilere yönelik olarak yasal süreç içerisinde fiziki olarak düzenlenmesi vurgulanmıştır.

20. Millî Eğitim Şurası'nda alınan kararlardan okul öncesi eğitim ile ilgili olan kararların incelenmesi ve değerlendirilmesine yönelik olan bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 20. Millî Eğitim Şurası'nda okul öncesi eğitim ile ilgili hangi kararlar alınmıştır?
- 20. Millî Eğitim Şurası'nda okul öncesi eğitim ile ilgili alınan kararlar hangi konuları kapsamaktadır?

- 20. Millî Eğitim Şurası'nın toplandığı 2021 yılının Aralık tarihinden bu yana (2022 yılı Kasım ayı) okul öncesi eğitim ile ilgili alınan kararlardan hangileri gerçekleştirilmiştir? Yapılan çalışmalar nelerdir?
- 20. Millî Eğitim Şurası'nın toplandığı 2021 yılının Aralık tarihinden bu yana (2022 yılı Kasım ayı) okul öncesi eğitim ile ilgili alınan kararlardan hangileri gerçekleştirilememiştir? Gerçekleşmemeye gerekçeleri nelerdir?

20. Millî Eğitim Şurası'nda alınan kararlardan okul öncesi eğitim ile ilgili olan kararların incelenmesi ve değerlendirilmesine yönelik olan bu çalışma ile ülkemizin eğitim politikası içinde okul öncesi eğitimin yerini ve bu kademe ile ilgili yapılan çalışmaların mevcudiyetini ortaya koymak amaçlanmıştır. Ayrıca bu çalışma ile ülkemizde geçmişten günümüze okul öncesi eğitim ile ilgili yapılan çalışmaların tarihsel olarak araştırılmasında ve okul öncesi eğitim ile ilgili olarak ülkemizde gerçekleştirilen çalışmaların güncel olarak tespitinde alanyazına katkıda bulunmak hedeflenmiştir.

Millî Eğitim Şurası çerçevesinde okul öncesi eğitimin tarihsel gelişiminin araştırılması, geçmişte yapılmayanların ve gelecekte yapılması gerekenlerin belirlenmesi bu düzeyde eğitimin geliştirilmesinde önemli bir adım olmakla beraber ülkemize katkıda bulunabilir (Altay vd., 2011).

YÖNTEM

Bu araştırmada nitel araştırma yönteminin veri toplama tekniklerinden olan doküman (belge) incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. Belgeler nitel araştırmalar için toplanması gereken önemli ve etkili veriler niteliğindedir ve araştırmacıya için kısıtlı olmayan zaman imkânı sunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu kapsamda Millî Eğitim Bakanlığının resmî internet sitesinde 2021 yılında yayınlanan MEB Şura Kararları Dosyası'na çevrim içi olarak ulaşılmış, 20. Millî Eğitim Şura Kararları incelenmiştir. 20. Şura kararları içerisinde okul öncesi eğitim ile ilgili olan 11 tane karar olduğu tespit edilmiş, kararların kapsam ve içeriği analiz edilerek hangi konuların ele alındığı belirlenmiştir.

İçerik ve kapsam bakımından incelenen okul öncesi eğitim ile ilgili kararlar "Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması", "Okul-Aile İş birliği ve Aile Eğitimleri", "Değerler Eğitimi ve Din Eğitimi" olmak üzere 3 temel başlığa ayrılarak incelenmiştir. 20. Millî Eğitim Şurasında okul öncesi eğitime yönelik kararlarla ilgili olarak hangi çalışmaların yapıldığı, alınan kararların uygulama sahasında ne derece yer aldığı ile ilgili kaynak taraması yapılmış ve elde edilen bilgiler derlenerek bir araya getirilmiştir. Literatür tarama sürecinde Millî Eğitim Bakanlığının resmî internet sitesi, Resmî Gazete Protokoller, Eğitim Bilişim Platformu, 2018 Okul Öncesi Eğitim Programı, İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin resmî internet siteleri, 2023 Vizyon metni, Millî Eğitim Bakanlığı basılı okul öncesi eğitim kaynak kitapları vb. dokümanlardan yararlanılmıştır.

BULGULAR

Millî Eğitim Şurasının Okul Öncesi Eğitim ile İlgili Kararları

1-3/12/2021 tarihinde toplanan Millî Eğitim Şurasında okul öncesi eğitimi ilgilendiren kararlar *Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması* başlığı altında alınmış olup aşağıda sıralanmıştır (MEB Şura Kararları Dosyası, 2021):

- Beş yaş okullaşma oranının kısa vadede %100'e ulaştırılması için gerekli fiziki, beşerî ve mali imkânlar sağlanmalıdır. Ayrıca 3-4 yaş için de eğitime erişim imkânları artırılmalıdır. Daha erken yaşlarda (0-3 yaş) bütüncül, kapsayıcı ve entegre bir yaklaşımla erken çocukluk eğitimine ve bakım hizmetlerine erişim sağlanması için çalışmalar yapılmalıdır.*
- Okul öncesi eğitim kurumlarında okul öncesi öğretmenliği lisans mezunu okul öncesi öğretmenler istihdam edilmelidir. Okul öncesi öğretmenlerinin yanı sıra öğrenci sayısına bakılmaksızın okul psikolojik danışmanı, çocuk gelişim uzmanları, destek eğitim personeli/usta öğretici, güvenlik görevlisi ve yardımcı hizmetli istihdam edilmelidir.*
- Dezavantajlı bölgeler ve gruplara yönelik okul öncesi eğitime erişimi kolaylaştırmak için bölge ve ailelerin ihtiyaçlarına yönelik farklı modeller (gezici öğretmen sınıfı, gezici sınıf, taşıma merkezi ana sınıfı, yaz eğitimi, taşınabilir eğitim, ev temelli eğitim, toplum temelli erken müdahale modeli, mobil anaokulu vb.) kendi standartları geliştirilerek kullanılmalıdır.*
- Okul öncesi eğitime kazandırılacak mekânların (okul binası, sağlık merkezleri, belediye binaları vb. kurum binaları) olması durumunda taşınabilir eğitim yerine yerinde eğitim öncelikli olarak değerlendirilmelidir.*
- Hayırseverlerden gelecek desteklerin öncelikle okul öncesi eğitim alanına yönlendirilmesi teşvik edilmelidir.*
- Belediyelerin kaynakları oranında öncelikle okul öncesi eğitim kurumları olmak üzere tüm eğitim kurumlarının yapım, onarım, bakım ve temizlik gibi ihtiyaçlarının giderilmesine ve okul öncesi eğitimde erişimi kolay arsa tahsisine yönelik katkılarının artırılması sağlanmalıdır.*

- g) Coğrafi, bölgesel ve sosyoekonomik düzey dikkate alınarak okul öncesi eğitimin önemine ve eğitime erişim fırsatlarına ilişkin farkındalık çalışmaları (kamu spotu vb.) artırılmalıdır ve bu konuda aileyi bilgilendirici materyaller oluşturularak aile desteklenmelidir.
- h) İşletmeler, kamu kurumları ve özel kurumlarda kreş, yuva gibi kurumların Millî Eğitim Bakanlığının belirlediği standartlara göre açılması, izlenmesi ve denetlenmesi sağlanmalıdır.
- i) Okul öncesi eğitimde okul aile iş birliği modelinin geliştirilip uygulanması, ailelerin desteklenmesi ve aile eğitimlerinin yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.
- j) Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasında nicelik ve nitelik birlikte düşünülmelidir. Bu kapsamda okul öncesi eğitimi kurumlarının eğitim materyalleri, program, sınıf içi, sınıf dışı ortam ve personele ilişkin kalite standartları güncellenmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.
- k) Okul öncesi öğretim programında çocuğun gelişim düzeyi dikkate alınarak din, ahlak ve değerler eğitimi yer almalıdır.

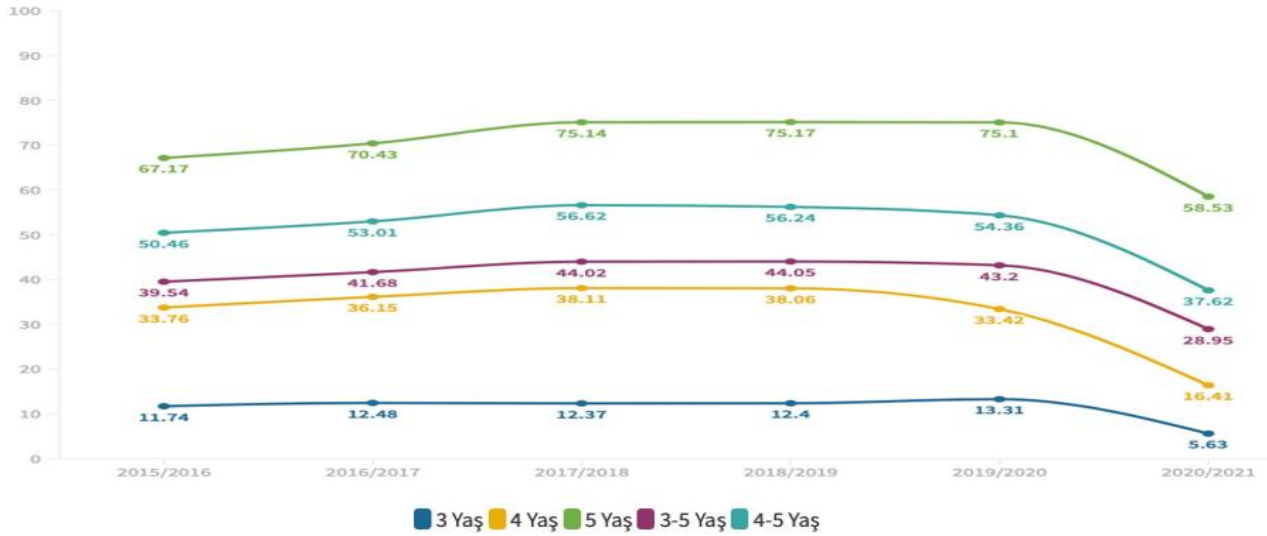
Millî Eğitim Şurasının Okul Öncesi Eğitim ile İlgili Kararlarının İncelenmesi

20. Millî Eğitim Şurası'nda alınan kararlar içerik ve kapsam bakımından "Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması", "Okul-Aile İş birliği ve Aile Eğitimleri", "Değerler Eğitimi ve Din Eğitimi" olmak üzere 3 temel başlık etrafında şekillenmiştir. Alınan şura kararları aşağıda bu başlıklar altında incelenmiştir.

Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması

Gelişim hızının en yüksek olduğu ve dönem olarak kritik bir önem teşkil eden erken çocukluk döneminde verilmesi gereken eğitim çok önemli bir konudur. Özellikle yıllar içinde kadının iş hayatında yer almaya başlaması, eğitim öğretimle ilgili konularda gelişmeler ve konu ile ilgili bilinç ve farkındalığın artması okul öncesi eğitimin önemini artırmıştır ve kurum ihtiyacını doğurmuştur (Erol Sahillioğlu, 2011).

Şekil 2: Erken Çocukluk Eğitiminde (3-6 yaş okul öncesi dönem) Okullaşma Oranı

Kaynak: MEB Örgün Eğitim İstatistikleri, 2021; Akt. Kartal Baş, 2022

Erken çocukluk dönemindeki çocukların gelişim dönemlerinin verimli geçebilmesi için ilk olarak okul öncesi eğitim veren kurumlara erişimlerinin sağlanması gerekmektedir. Daha sonra da bu kurumlarda kaliteli bir eğitim alması sağlanmalıdır (Koru, Ardaçoç, Dönmez ve Taşkan, 2021).

2018 yılında yayınlanan 2023 vizyonu dokümanında okul öncesi eğitimle ilgili olarak fırsat eşitliği ve eğitimin yaygınlaşması üzerine birtakım hedeflerin konulduğu görülmektedir. Bu hedeflerin kapsamında erken çocukluk eğitimi ile ilgili olarak, okul öncesi kurumlarının yaygınlaştırılması, eğitim hizmetlerinin bütünleştirici şekilde düzenlenmesi ve şartları elverişli olmayan öğrenciler adına fırsat eşitliği sağlanması yer almaktadır (Koru vd., 2021).

Okul öncesi eğitim kurumlarının yaygınlaşması üzerine yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkan Şekil 1'deki istatistikler sonucu okul öncesi eğitimin yaygınlaşma hızında bir düşüş olduğu açıkça görülmektedir. İstatiksel veriler aracılığı ile ulaşılan bu sonucun nedenleri araştırıldığında pandemi döneminde

yaşanan toplumsal değişimlerin etkisinin yüksek olduğu görülmektedir. Şöyle ki; pandemi döneminde çocuklarını hasta olma riskine karşı korumak adına bazı aileler okula göndermemeyi tercih etmişlerdir. Böylelikle zorunlu eğitim kapsamında olmayan okul öncesi çağındaki çocuklar bir süre okuldan uzak kalmışlardır. Pandemi sürecinin yarattığı toplumsal değişimlerden biri de bazı insanların evden çalışması olmuştur. Böylelikle okul öncesi eğitim döneminde çocukları olan ve uzaktan çalışan anneler, çocukları ile kendileri ilgilenmek adına okula gönderme gereksinimi duymamışlardır. Şekil 2'deki bu oranlar dikkate alındığında Okul öncesi eğitim kurumlarını artırmak adına yapılan adımların bu açıdan da değerlendirilip, ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarına karşı algıları ile alakalı çalışmalar yapılması gerektiği açıktır (Kartal Baş, 2022).

Cumhurbaşkanlığı'nın 2022 yılı Yıllık Programı içindeki hedeflerden bir tanesi de okul öncesi eğitimde okullaşma oranının artırılması ve tüm çocuklara eşit imkânlar sunarak okul öncesi eğitime erişimlerini sağlamaktır. Bu hedefler doğrultusunda yapılan bazı çalışmalar şu şekildedir;

- Erken çocukluk dönemindeki çocuklara yönelik okul öncesi eğitiminin yaygınlaştırma çalışmalarında beş yaş grubu öğrencilerine öncelik tanınması ve bu yaş grubunda yüzde yüz oranında okullaşma sağlanması

- İstanbul ili içerisinde 157 adet olan anaokulu sayısının 257'ye yükseltilmesi

- Okul bünyesinde anasınıfı açılabilmesi için gerekli olan 10 öğrenci şartının köy, kasaba gibi az nüfuslu yerleşim yerlerinde 5 öğrenciye düşürülmesi için gerekli çalışmalar yapılması

- Eğitim ve öğretim hizmetleri (örgün, yaygın) için ayrılan bütçenin yaklaşık yüzde 16 (15.7) oranına çıkartılması (Bilici, 2022).

Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığının 2022 yılının bitimine kadar tüm şehirler kapsamında okul öncesi eğitim kurumlarının mevcut sayılarını yüzde yüz oranında artırmaya yönelik olarak yeni anaokulu ve anasınıflarını açma planları duyurulmuştur. Sayısal veri olarak değerlendirildiğinde yeni açılacak olan anaokulu sayısının 40bin olacağı belirtilmiştir. Yeni açılacak olan anasınıfı sayısının da 3 bin olacağı planlamalar içinde yer almıştır (MEB, 2022).

Yapılan araştırmalar okul öncesi eğitim alan bireylerin sosyal, duygusal, bilişsel olarak ilkökula başlarken daha hazır hâle geldiklerini ortaya konulmuştur. Ayrıca erken çocukluk döneminde okul öncesi eğitim alan çocukların ilerideki eğitim kademelerinde daha başarılı olduğu ve üniversiteye devam etme oranının daha yüksek olduğu yapılan araştırmalar ışında elde edinilen bilgilerdendir. Erken çocukluk döneminde okul öncesi eğitimin yaygınlaşma oranının yükseltilmesi, çocuklara eşit eğitim fırsatlarının sunulması, okul öncesi eğitime birtakım nedenler ile ulaşamayan çocuklara eğitim hizmetinin götürülmesi adına yapılan çalışmalar uzun vade içinde toplumsal olarak nitelikli ve eğitilmiş insan gücüne sahip olma açısından çok önemlidir. Bu alanda yapılan her türlü yatırım (gerek finansal gerek insani), çok daha kârlı bir şekilde ülkenin sosyal, siyasal ve ekonomik geleceğine geri dönüş sağlayacaktır (Bilici, 2022).

2022 yılına kadar Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması Üzerine Yapılan Çalışmalar aşağıda sıralanmıştır:

2021 Yılı Aralık ayı içerisinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okul bünyesinde anasınıfı açılması için gerekli olan 10 öğrenci şartının köy, kasaba gibi az nüfuslu yerleşim yerlerinde 5 öğrenciye düşürülmesi için gerekli çalışmalar tamamlanarak okul öncesi eğitimin yaygınlaştırma sürecinde önemli bir adım atılmış oldu (MEB, 2021).

2022 ayının Şubat ayına kadar okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması adına yapılan çalışmalar şu şekilde sıralanabilir:

- Yeni anaokulları ve ana sınıfları açıldı (rakamsal olarak ifade etmek gerekirse Anaokulu sayısı: 59, Ana sınıfı sayısı: 6950).

- Yeni açılan anaokulları ve ana sınıflarında eğitim öğretime başlandı.

- Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı (5 yaş için): yüzde 78 oranından yüzde 90 oranına çıktı.

- Millî Eğitim Bakanlığı yakın gelecekte yapılacak anaokulları için yapılan ihale ve yatırım programlarını duyurdu (İhalesi tamamlanan anaokulu sayısı: 214, Arsaları belli olan anaokulu sayısı: 1095) (MEB, 2022a)

Okul öncesi eğitim kurumlarının yaygınlaştırılmasına yönelik yapılan planlamalardan yaklaşık altıncı ayın sonunda yeni yapılan anaokulu sayısı 102'ye ana sınıfı sayıları ise 7800'e çıkarılmıştır. Bu doğrultuda açılan kurumlarda eğitim öğretime başlanmıştır (MEB, 2022a). Aynı zamanda okul öncesi kurumlarının artırılmasının yanında okul öncesi eğitim kurumlarına erişim sağlayamayan çocuklar için de bazı projeler geliştirilmiştir. Bu projeler çocukların erişim sağlayamadığı okul öncesi eğitim hizmetinin evde onlara sunulmasını içermektedir. Bu projelere örnek olarak Oyun Sandığı Projesi, gezici öğretmen sınıfı gibi uygulamalar sayılabilir. Ayrıca taşıma merkezi ana sınıfı modeli de bu planlama içinde yer almaktadır (MEB, 2022a). Ayrıca planlamalar dâhilinde yeni açılacak olan ana sınıfı (40bin) ve anaokullarının (3bin) fiziksel donanımlarının finanse edilmesi bağlamında büyük bir bütçe ayırmak gereklidir. Okul öncesi eğitim

kurumlarında fiziki ortamının eğitim-öğretim üzerindeki etkileri yadsınmaz. Sınıf içinde gerekli olan materyaller, araç gereçler, etkili öğrenme köşeleri için donanım ve malzemeler, ısınma, yalıtım, güvenlik önlemleri kapsamındaki iş ve işlemler (masa köşeleri, korumalı priz), teknolojik araç-gereçler gibi birçok faktör eğitim öğretimin niteliğini doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir. Bununla beraber eğitim öğretimin nitelikli olabilmesi için fiziki ortamın yanında başka düzenlemeler de gerekmektedir. Örneğin nitelikli öğretmen yetiştirme, yardımcı personel desteği, okul-aile iş birliği gibi konular nitelikli eğitim öğretim için önemli alt başlıklardır. Okul öncesi eğitimde okullaşma çalışmalarının yanında eğitim öğretim hizmetlerin de nitelikli olarak sunulabilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır (Bilici, 2022).

2022 yılının Mayıs ayında Millî Eğitim Bakanlığı, okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma çalışmaları kapsamında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile bir protokol imzalanmıştır. “Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Desteklenmesi Protokolü” olarak ifade edilen protokol kapsamı, okul öncesi eğitim çağındaki çocuklara sahip sosyal yardım alan ailelere yöneliktir. Bu protokole göre, devletten sosyal yardım alan ailelerin üç ile beş yaş arasındaki okul öncesi dönemi içinde yer alan çocuklarının anaokulu eğitimi ücretlerinin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından karşılanacaktır. Okul öncesi eğitimde okullaşma oranının Mayıs ayı itibarıyla yüzde 92’ye çıktığı belirtilmiştir (MEB, 2022b).

2022 yılının Ağustos ayında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından başlatılan okul öncesi eğitim yaygınlaştırma çalışmaları dâhilinde yeni açılan ana sınıfı ve anaokullarının bir kısmına eğitim öğretim araç gereçleri dağıtılmıştır. Toplamda 10 bin ana sınıfı 1.400 anaokulu için hazırlanan malzemeler, kurumlara tırlar aracılığı ile ulaştırılmıştır (MEB, 2022c).

2022 yılının Eylül ayında Millî Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma çalışmaları kapsamında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sonunda “Organize Sanayi Bölgelerinde (OSB) Okul Öncesi Eğitim Kurumları Açılmasına Dair İş Birliği Protokolü” imzalanmıştır. Protokolün içeriğinde, 100 organize sanayi bölgesinde bir yıl içinde yeni anaokullarının açılmasının yanında bu anaokullarına ait inşaat, arazi vb. giderlerinin Organize Sanayi Bölgeleri tarafından temin edilmesi yer almaktadır. Böylelikle çocukların nitelikli eğitime ulaşmaları ile beraber Organize Sanayi Bölgelerinde çalışan ebeveynlerin özellikler kadınların istihdam edilebilirliğinin kolaylaşacağı hedeflenmektedir (MEB, 2022d). Yine 2022 yılı Eylül ayında yapılan öğretmen atamasında en fazla kontenjanın okul öncesi öğretmenliği bölümüne açıldığı görülmüştür (7503 kişi). Bu da okul öncesi eğitimin yaygınlaştırma çalışmaları adına atılan önemli bir adımdır (MEB, 2022e).

Burada şurada alınan kararlardan 2. madde ile bağlantılı olarak, okul öncesi eğitimin temel eğitimin ilk basamağı olarak kabul ettiğimizde bu kurumlara görevlendirilecek öğretmenlerin de en az lisans mezunu olması, eğitim fakültesi sürecinden geçmiş olmaları gerekmektedir. Kurumunda okul öncesi öğretmenliği mezunu olmayan, pedagojik bilgisi yetersiz olan personel bulunduran, çalıştıran merkezler çocukların hakkı olan alanına hâkim, donanımlı, zengin eğitim fırsatlarının da önüne geçmektedir (Kartal Baş, 2022).

2022 yılının Ekim ayı itibarıyla okul öncesi eğitimde okullaşma oranı yüzde 94’e ulaşmıştır (MEB, 2022f).

Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması kapsamında hedeflenen çalışmalar da aile etmenini göz ardı etmemek gereklidir. Okul öncesi eğitim çağındaki olup okula giden çocukların ailelerinden belli bir ücret alınmaktadır. Alınacak ücret ve okul bütçesi ile ilgili ayrıntılar, yönetmelik ile belirlenmiştir (MEB Okul Öncesi Eğitim-İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2014). Öğrenci velilerinden verilmesi istenen ücretin belirlenmesi bir tespit komisyonu tarafından gerçekleştirilmekte olup ödemelerin hangi şekillerde yapılacağı da yönetmelikte yer almaktadır. Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin velilerinden alınan ücret farklı kurum, ilçe ya da illerde değişiklik gösterebilmektedir. Sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerin aylık kurum ücretini ödemekte zorluk yaşayabileceklerinden dolayı çocuklarının okul öncesi eğitime devamı konusunda tereddüt yaşayabilmektedirler. Bu aylık ücretler, özellikle okul öncesi eğitim çağındaki iki ya da daha fazla çocuğu olan düşük gelire sahip ailelerin çocuklarını okula göndermesi konusunda engel teşkil etmektedir. Yine sosyoekonomik düzeyi düşük seviyede olan ailelerde çocuklarının okula ulaşımı da bir problem olabilmektedir. Okul öncesi eğitimin zorunlu olması ve yüzde yüz okullaşma oranı hedefi kapsamında dağlık ve ulaşımın zor olduğu bölgelerde ulaşımın ücretsiz olarak sağlanması için çalışmalar yapılmalıdır. Okul öncesi eğitim için belirlenen hedefe ulaşmak için ailelere kolaylık sağlamak, çocuklarını okula göndermeleri için teşvik edici çalışmalar yapmak önemlidir. Özellikle annenin çalışmadığı kimi aileler, çocukla ilgilenen birinin mevcudiyetinden dolayı okul öncesi eğitimi gerekli bulunmamakta, çocukların gelişiminde çok kritik önem taşıyan okul öncesi eğitimini evde çocuğa bakmak ile eşdeğer tutmaktadırlar. Bu konuda ailelerin ve toplumun bilinç seviyesini artırmak adına gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Okul öncesi eğitimin önemi ve yararları konusunda ailelere eğitimler verilerek konu hakkında bilgi ve farkındalıklarını artırmak büyük önem taşımaktadır. Böylelikle okul öncesi eğitimde planlanan hedeflere ulaşma süreci daha verimli ilerleyecektir (Bilici, 2022).

Okul-Aile İşbirliği ve Aile Eğitimleri ile İlgili Kararlarının İncelenmesi

Erken çocukluk dönemini de içerisine alan okul öncesi dönemde alınan eğitim, çocuğun doğumundan başlayarak ilkokul birinci sınıfa başlayana kadar olan deneyimlerini içerir. Bu dönemde çocuğun gelişimine ve eğitim yaşantılarına birinci dereceden etki eden sistem ailedir. Okul öncesi dönemdeki çocuğun eğitim yaşantıları aileden sonra en çok çevresel etmenler, okul öncesi eğitim veren kurumlar, toplumsal yaşam faktörleri, iletişim araçları gibi etmenler etrafında şekillenmektedir (Oktay, 2005).

Bazı anne-babalar çocuk yetiştirme konusunda kendilerini yetersiz hissetmekte, konu ile ilgili bilgi edinmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Ebeveynlerin ihtiyacı olan bu bilgileri belli bir plan dâhilinde sunmak önemlidir. Günümüzde ailelere yönelik bazı eğitim programları uygulanmaktadır. Ailelerin sahip olduğu bilgilerden yola çıkılarak çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili ihtiyaç duydukları konularda rehberlik edilmektedir. Bu programlar; evlilik öncesi anne-baba eğitimi, aile içi roller, sorumluluk ve görev paylaşımı, sağlıklı iletişim becerileri, çatışma çözme becerileri, kriz yönetimi gibi konuları içermektedir (Ersoy ve Şahin Tezel, 1999).

Ebeveynler, okul öncesi dönem içindeki çocukların eğitim hayatlarında en az öğretmen kadar etkilidir. Ailenin okul öncesi eğitim öğretim sürecine dâhil edilmesi ile birlikte, ebeveynler çocukların okulda neler öğrendiklerini bilir ve bu kapsamda evde destekleyici çalışmalar yapmaları kolaylaşır. Ailenin eğitim sürecine katılması ile beraber çocukların gelişim alanlarını (sosyal-duygusal gelişim, bilişsel gelişim, dil gelişimi vb.) daha yakından tanıma imkânları olur ve bu doğrultuda evde de çocuklarına daha nitelikli eğitim yaşantıları sunabilirler. Ailenin eğitime katılması, okul iş birliği hâlinde olması, okul ile sağlıklı ve açık bir iletişim ağının bulunması, çocuğun okul ile ev arasında daha kolay bağ kurmasını sağlayarak okul hayatına uyumunu kolaylaştırır. Aile ile okul arasında kurulan çift yönlü iletişim, çocukların okulda öğrendiklerini eve taşıması, ev çalışmalarını da okul ortamına entegre edebilmesi ve bu bağlamda öğrenme yaşantılarının daha kalıcı olması açısından büyük önem teşkil etmektedir (Ok, 2016).

Okul ile aile arasında kurulan iş birliği, ailelerin okul hakkında bilgi sahibi olmasını, öğretmenlerin de evdeki yaşantılardan haberdar olmasını sağlayarak okul ile aile arasında çift yönlü bir iletişim ağı oluşturmaktadır. Bu iletişim ağı sayesinde çocuğun gelişim alanlarına yönelik ortak adımlar atılarak çocuğa daha nitelikli bir eğitim yaşantısı sağlanır. Anne-babaların okul ile beraber hareket etmeleri çocuğun eğitim yaşantılarındaki görev dağılımında rollerin netleşmesini sağlar (Ok, 2016).

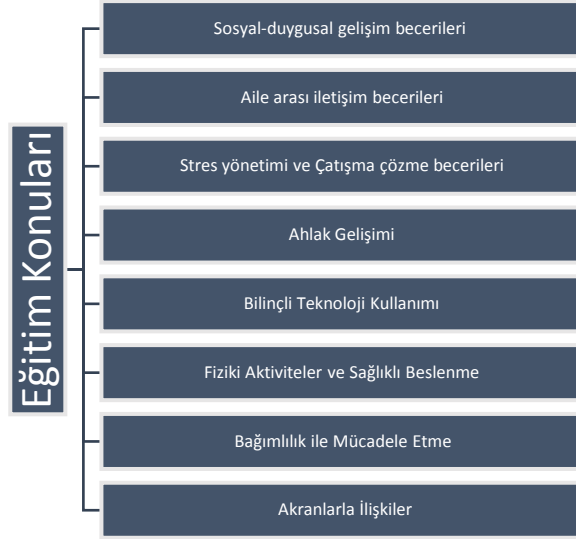
2023 Eğitim Vizyonu'nun temel amaçları arasında "Aile katılımı" ve "Okul ile Aile arasındaki İşbirliğini Sağlama" hedefleri yer almaktadır. 2023 vizyonunda ailenin bir ağaca, çocuklarınsa dallara benzetildiği ifadeler yer almaktadır. Bilinçli ailelerin çocuklarının da doğal olarak bilinçli ve kendinin farkında olacağına vurgu yapılmıştır. Okul kurumunun eğitim sistemi içerisindeki yerini toplum içindeki ailenin yeri ile benzeştiren 2023 vizyonu, eğitim sisteminin başarılı olmasının en önemli ölçütlerinden birinin de ailenin okullara aktif katılımı olduğu belirtilmiştir. Vizyon kapsamında belirlenen hedefler içerisinde ailelerin eğitim sisteminde daha aktif olabilmeleri, dijital olarak da katıldıkları eğitim sisteminden daha fazla verim alabilmeleri adına ailelere yönelik veri tabanlarının sadeleştirilmesi de yer almaktadır. Ayrıca sosyal ve ekonomik olarak dezavantajlı ailelere, bakanlıkların destek programları sunması hedefler içindedir (2023 Eğitim Vizyonu, 2018)

Millî Eğitim Bakanlığının uygulaması olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) uygulamasında yer okul öncesi eğitim ile ilgili dokümanlardan olan MEB Okul Öncesi Eğitim Kitabında yer alan günlük etkinliklerin tamamında "Aile Katılımı" başlığı yer almakta olup, her bir etkinlikle ilgili aileler ile birlikte neler yapılabileceği önerileri mevcuttur (MEB Okul Öncesi Eğitim Etkinlik Kitabı, 2021). Böylelikle ailelerin okuldaki etkinliklerden haberdar olması sağlanırken, çocukların da okulda öğrendiklerini eve taşıyarak kalıcı öğrenme gerçekleştirmeleri mümkün kılınmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı Aile Eğitimi Kapsamında 2022 yılının Temmuz ayında "Aile Okulu" projesini 7 ilde başlatmıştır. Bahsi geçen pilot uygulama yapılan iller; Ankara, Adana, İzmir, İstanbul, Samsun ve Şanlıurfa'dır. Proje ile ilgili detaylar aşağıda sıralanmıştır:

Şekil 3: Aile Okulu Eğitim Konu Başlıkları

Şeklinde başlıklar hâlinde gruplandırılarak 44 saatlik eğitim süreci olarak planlanmıştır.

-Eğitici eğitimi ilk Erzurum ilinde düzenlenerek ilk etapta 350 eğitici belge almaya hak kazanmıştır.

-Belge alan öğretmenler 10789 öğretmene eğitim vermiştir.

-Aile Okulu eğitimlerinden ilk etapta 7 ilde, 32 bin veli faydalanmıştır. Sene sonuna kadar projenin tüm iller dâhilinde gerçekleşmesi planlanmaktadır (MEB, 2022g).

-Daha sonraki süreçlerde Sosyal-duygusal gelişim becerileri, Aile arası iletişim becerileri, Stres yönetimi ve Çatışma çözme becerileri, Ahlak Gelişimi, Bilinçli Teknoloji Kullanımı, Fiziki Aktiviteler ve Sağlıklı Beslenme, Akranlarla İlişkiler, Bağımlılık ile Mücadele Etme başlıklarından oluşan eğitim konularına çevre koruma konusunda bilinçlenme ve ilk yardım eğitimi konu başlıkları eklenerek dersleri güncellenmiştir.

-2022 Eylül ayı itibarıyla 81 ilde eğitimler tamamlanarak proje kapsamında 137bin aileye ulaşılmıştır (MEB, 2022h).

Değerler Eğitimi ve Din Eğitimi ile İlgili Kararlarının İncelenmesi

Millî eğitim Şûralarında alınan kararların eğitimin pek çok boyutunda olduğu gibi din, ahlak ve değer eğitimi ile ilgili konularda da gereksinimleri belirleyici ve yönlendirici işlevi olması olasıdır. Bu yönden bakıldığında din, ahlak ve değer eğitiminin, eğitim politikalarını ve eğitim ile ilgili alınan kararları yönlendirme görevi bulunan Millî Eğitim Şûralarında tarihten bu yana ne şekilde gündeme alındığının tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır (Demir ve Yılmaz, 2022).

Bireyin doğumundan itibaren başlayan ve ilkökul kademesine başlama yaşına kadar olan döneme erken çocukluk çağı denir. Bu dönemdeki çocukların tüm deneyimleri, gelişim alanlarının desteklenmesi adına gerçekleştiren tüm etkinlikler erken çocukluk eğitimi kapsamına girmektedir. Bu kapsamda ulusal, toplumsal ve kültürel değerlerin çocuklara aktarılmasını, ahlaki gelişimin desteklenmesi de yer almaktadır. Bireylerin yaşamı için büyük önem teşkil eden erken çocukluk eğitimi yaşantısını bütün çocuklar için ulaşılabilir kılmak, bu bağlamda bütün çocuklara eşit fırsatlar sunmak bir gerekliliktir. Bu uygulamaların sadece yazılı planlar üzerinde değil işlevsel olarak hayata geçirilmesi de önemli bir noktadır (Kartal Baş, 2022).

Ahlak ve değer kavramları bireylerin yaşamlarında anlamlı bir yer tutmakla beraber eğitim yaşantıları içinde de gündem güne önem kazanmaktadır. Değerler ve ahlak konusu geçmişten bu yana önemli bir tartışma konusu olup toplum değerlerinin ne olduğu, değerler eğitiminin okuldaki yeri ve önemi, değerler eğitiminin öğrencilere nasıl kazandırılacağı hâlâ gündemi meşgul eden konular arasında yer almaktadırlar. Okullar, çocuklara salt teknik bilginin aktarıldığı bir yer değil belli başlı değerlerin, tutumların, ahlaki davranışların da kazandırıldığı kurumlar olarak işlevini sürdürmektedirler. Bu işlev devletin denetimi altında toplumun, ebeveynleri, öğrencilerin beklentileri doğrultusunda gerçekleştirildiğinde amacına ulaşabilir. Ülkemizde değerler eğitimi ile ilgili çalışmalar 2011-12 eğitim öğretim yılında başlamış olup çeşitli kademelerin ders müfredatlarına planlı olarak girmeye başlamıştır (Cihan, 2014).

Millî Eğitim Bakanlığının uygulaması olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) uygulamasında yer okul öncesi eğitim ile ilgili dokümanlar değerler eğitimi konularını ne kadar içerdiği bakımından incelenmiştir.

Bu incelemeye göre;

-Uygulama içerisinde dijital olarak yer alan MEB Okul Öncesi Eğitim Etkinlik Kitabı (2021)'nda etkinlik planlamaları belirli başlıklar hâlinde düzenlenmiştir. Bu başlıklardan bir tanesi de “Desteklenen Değerler” başlığıdır. Planlanan etkinliğin sonucunda çocuklarda değerler eğitimi kapsamında hangi değere vurgu yapıldığı bu etkinlik aracılığı ile hangi değerlerin gelişiminin desteklendiği bu başlık altında yer almaktadır. Diğer dijital uygulamaları araçları içinde değerler eğitimi ile ilgili etkinlikler okul öncesi eğitim kademesi seçeneği ile aratıldığında “Temizlik” ve “Farklılıklara Saygı” değerlerini içeren birkaç farklı dokümana ulaşılmıştır (EBA, 2022)

Okul öncesi öğrencilere din eğitimi verilmesi şura kararlarında yer almakla beraber Millî Eğitim kaynakları incelenmiş ve MEB Okul Öncesi Eğitim Etkinlik Kitabında “Tebessüm” adlı hikâye Hz. Muhammed ile ilgili bir hikâyenin yer aldığı görülmüştür. Okul öncesi eğitimde din eğitimi ile ilgili etkinlikler eğitim programı, kazanım göstergeleri içinde yer almamaktadır ve konu ile ilgili bir müfredat güncelleme çalışmasına rastlanmamıştır (MEB Okul Öncesi Eğitim Etkinlik Kitabı, 2021)

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Okul öncesi eğitim, bireylerin yaşamında erken çocukluk dönemine denk gelen çağdaki bütün deneyimlerini kapsar. Çocuğun gelişim alanlarında sağlıklı bir şekilde ilerleme sağlaması için bu yaşantıların nitelikli ve istendik yönde olması önemlidir. Eğitim yaşantılarının istenilen yönde ve doğru bir şekilde kazandırılması için çocuğa önceden belirlenmiş bir plan ve program çerçevesinde eğitim yaşantıları sunulması önemli bir gerekliliktir. Birer yetişkin olduklarında toplumun geleceğinde belli başlı roller ile var olacak çocukların, erken çocukluk dönemlerinde nitelikli bir okul öncesi eğitim alması, o toplumun milli kalkınma hedefleri için en büyük yatırım olacaktır. Ülkeler varlıklarını devam ettirdikleri sürece millî, toplumsal, sosyal, ekonomik olarak gelişme hedefleri içerisinde eğitim öğretim ile ilgili belirli politikalar oluştururlar. Eğitim öğretim alanında yapılan araştırmalar doğrultusunda belli başlı hedefler belirlerler, vizyon oluştururlar, gerekli şartlar sağlandığında çeşitli uygulamalar gerçekleştirirler. Toplumun geleceğini şekillendiren böylesine önemli bir sistemin zamanla güç kaybına uğramaması için sürekli kendini geliştiren, değişime açık, esnek ve dinamik bir yapıda olması, belirli zaman aralıkları ile kendini güncellemesi gereklidir.

Ülkemizde eğitim öğretim ile ilgili konular üzerinde incelemeler yapmak, öneriler ortaya koymak adına belirli zaman aralıklarında Millî Eğitim Şurası toplanmaktadır. Cumhuriyet tarihinden bu yana Millî Eğitim Şuraları yirmi kez toplanmıştır. Ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığına tavsiye niteliğinde kararlar ileten ve yüksek danışma birimi olarak kabul edilen Millî Eğitim Şurası son olarak 2021 yılının Aralık ayında toplanmıştır. Cumhuriyet tarihinden bu yana 20. defa toplanan Millî Eğitim Şurası gündemi içinde okul öncesi eğitim ile ilgili konular önemli bir yer tutmuştur. 20. Millî Eğitim Şurası'nda okul öncesi eğitim ile ilgili gündem konuları okul öncesi eğitimin zorunlu hâle getirilmesi ve yaygınlaştırılması olmak üzere belirlenmiş, bu konular çerçevesinde önemli kararlar alınmıştır. Ayrıca değerler eğitimi, aile katılımı ve aile eğitimi, ahlak ve din eğitimi konuları da gündeme alınmış, kararlar içinde bu temalara da yer verilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığına ait kaynaklar araştırıldığında 20. Şura sonrası okul öncesi eğitimin yaygınlaşması adına pek çok çalışma yapıldığı görülmüştür. Ülke çapında yapılması planlanan yeni anaokulu ve ana sınıfı binalarının pek çoğu tamamlanmış, 2022-2023 eğitim öğretim yılı itibarıyla hizmete açılmıştır. Açılan yeni okul öncesi kurumlarına sınıf içi materyal, araç-gereç konusunda gerekli çalışmaların başlatıldığı görülmektedir. Henüz okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınması ile ilgili bir karar alınmamıştır fakat gerçekleşmesi hedeflenen bu plan için gereken altyapının hazırlanmaya devam ettiği görülmektedir. Çocukların eşit fırsatlar çerçevesinde okul öncesi eğitim kurumlarına erişebilmesi için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından çeşitli bakanlıklar ile protokoller imzalanmış, ailelere okul öncesi eğitim kurumlarından talep edilen meblağlar için ödeme yardımı yapılması gibi önlemler alınmıştır. Köy, kasaba gibi az nüfuslu yerleşim yerlerinde 5 öğrenci ile ana sınıflarının açılabilmesi, okul öncesi öğretmeni kadrolarının çoğaltılması da okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması adına yapılan diğer çalışmalardandır. Bu çalışmalar ile beraber okul öncesi eğitim kurumlarının nicelik olarak artması ile beraber fiziksel donanım, yardımcı personel desteği gibi konularda nitelik olarak da gelişmelerin sağlanması adına çalışmaların kesintisiz devam etmesi beklenmektedir. Şurada yer alan bir diğer konu da aile ile iş birliği ve aile eğitimleri konusudur. Bu konu ile ilgili olarak Millî Eğitim Bakanlığı kaynakları incelendiğinde yapılan birtakım çalışmalar görülmektedir. Aile Okulu Projesi bu kapsamdaki çalışmalardan biridir. Bu proje ile birlikte ailelere çeşitli konularda eğitimler verilmiş olup öğrencilerin ebeveynlerini daha bilgili, donanımlı hâle getirerek çocuklarına daha yararlı olmaları da hedeflenmiştir. Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığına ait okul öncesi ders eğitim programları, etkinlik planları incelendiğinde “Aile Katılımı” etkinliklerine sıkça yer verilmiş olduğu görülmektedir.

Şurada gündeme alınan bir diğer konu da değerler, ahlak ve din eğitimidir. Değerler eğitimi ile ilgili çalışmalara okul öncesi eğitim etkinlik planlarında ve EBA kaynaklarında sıkça yer verilmeye devam edilmektedir. Fakat din eğitimi ile ilgili olarak etkinlikler sınırlı olmakla beraber herhangi bir müfredat güncellemesine rastlanmamıştır. Okul öncesi dönemde verilecek din eğitiminde çocukların denk geldiği işlem

öncesi dönem itibarıyla soyut düşünememelerinden dolayı zorluklar yaşanabilir. Kartal Baş'a (2022) göre Piaget'nin bilişsel gelişim dönemleri içinde işlem öncesine denk gelen erken çocuk dönemindeki çocuklar soyut kavramları anlamlandıramamaktadırlar. Bu nedenle bu dönemde verilecek din eğitimi çocukların kavraması açısından zorlayıcı olabilir.

Ahlak eğitimi çocuklara küçük yaşlarda kazandırılması gereken bir değer olmakla beraber eğitimin ilk basamağı olan okul öncesi eğitim kademesinde verilmeye başlanmalıdır. Ahlak eğitiminin okul öncesi eğitim programı içerisinde değerler eğitimi etkinlikleri arasında yer bulduğu söylenebilir. Ayrıca ebeveynlerin ve öğretmenlerin davranışları okul öncesi çağıdaki çocukların ahlaki gelişiminde büyük önem taşımaktadır. Mery ve Kaymakçı'nın (2018) yaptıkları bir çalışmada Millî Eğitim Şuralarında çocuklara iyi rol ve model olmanın çocuklara verilecek ahlaki eğitimin amacına ulaşması açısından önemini vurgulandığı belirtilmiştir.

Kartal Baş'ın (2022) yapmış olduğu araştırmaya göre daha önce toplanan Şuralar ile karşılaştırıldığında 20. Şura kararlarında erken çocukluk eğitimine önemli bir yer ayrıldığı görülmektedir. Saha incelemeleri sonucu eksiklikler tespit edilmiş ve üzerinde çalışılmış, geleceğe yönelik işlevsel kararlar alınmıştır. Erken çocukluk eğitiminin niteliği ve eşit fırsatlar sağlanarak herkes için erişilebilir olması toplumların kalkınması adına geleceğe yapılmış en büyük yatırımlardan biridir. Çağdaş eğitim anlayışı ile beraber 2023 vizyonu kapsamında çocukların eğitimi, değişim ve gelişime yönelik, beceri temelli, çocuk merkezli, yeniliğe açık, üretken gibi nitelikler üzerinden biçimlenmektedir (Solak ve Karataş, 2020). Ülkemizde 2023 vizyonu kapsamında erken çocukluk döneminde yenilikçi ve nitelikli eğitim anlayışına büyük önem verildiği görülmektedir. Erken çocukluk eğitimi ile ilgili planlamalar doğrultusunda yapılan çalışmalar gün geçtikçe yaygınlaşmakta ve belirlenen hedeflere ulaşma oranı hızla artmaktadır.

Okul öncesi eğitim ile ilgili alınan kararlar ve mevcut uygulamalar doğrultusunda okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması çalışmalarının ile beraber öğrencilerin eğitim görecekleri sınıf ortamlarının fiziki olarak düzenlenmesi için de gerekli önlemler alınmalı, bu düzenlemeler için özel bütçeler ayrılmalıdır. Okul ve aile arasındaki iletişimin sağlanması ve geliştirilmesi konusunda okul bazında "okulda aile" günleri düzenlenerek, ailelerin okulun düzeni ve iklimi içerisinde yer alması sağlanabilir. Ayrıca artan okul öncesi eğitim kurumlarına nitelikli yardımcı personel yetiştirmek için özel yetiştirme kursları ve sertifika programlarının açılması, öğrencilerin öğretmenleri dışında okul ortamında karşılaştığı yardımcı personel, temizlik görevlisi, sınıf ablası gibi yardımcı elemanlar ile nitelikli iletişim sürecinde olmaları açısından önemlidir.

Yazarlık Katkısı

Bu araştırmada yazarların katkı oranı eşittir. Her yazarın katkı oranı %25'tir.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırmanın verileri doküman incelemeye yönelik olarak toplandığı için etik kurul izni gerekmemektedir.

KAYNAKÇA

- 2023 Eğitim Vizyonu. (2018). [24092506_2023_EGITIM_VIZYONU.pdf](#) (meb.gov.tr) adresinden 13.10.2022 tarihinde erişildi.
- Akyüz, Y. (2012). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Altay, S., İra, N., Bozcan, E. Ü. & Yenal, E. (2011). Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Millî Eğitim Şuralarında Okul Öncesi Eğitimi ve Bugünkü Durumu. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 660-672.
- Bilici, H. S. (2022). Okul Öncesi Eğitiminin Yaygınlaştırılmasına Yönelik Adımların Değerlendirilmesi. (Ed: İ. H. Karataş). *Alan İzleme Raporları:8-Eğitim İzleme Raporu 2021* içinde (s. 118-121). İstanbul: İlke Yayınları. https://ilke.org.tr/images/air/egitim_2021/air_egitim_2021_.pdf adresinden 14.10.2022 tarihinde erişildi.
- Cihan, N. (2014). Okullarda Değerler Eğitimi ve Türkiye'deki Uygulamaya Bir Bakış. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 429-436.
- Demir, F. & Yılmaz, S. (2022). Millî Eğitim Şuralarında Ahlak ve Değer Eğitimi ile İlgili Alınan Kararlara Yönelik Bir Değerlendirme. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 80-104.
- EBA. (2022). EBA, Canlı Ders, EBA TV, Akademik Destek, Mesleki Gelişim, Eğitim Bilişim Ağı adresinden 26.10.2022 tarihinde erişildi.
- Erol Sahillioğlu, D. (2011). Okul Öncesi Eğitimde Fırsat Eşitliği. (Yayına Hazırlayanlar: A. Gülan, M. R. Şahin & M. C. Şirin). *1. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi Yetişkin Bildirileri Kitabı* içinde (s. 58-65). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

- Ersoy, Ö. & Şahin-Tezel, F. (1999). 0-6 Yaş Döneminde Aile Eğitiminin Önemi. *Mesleki Eğitim Dergisi*, 1(1), 58-62.
- Kılıç, Z. & Güven, S. (2014). Türk Milli Eğitiminde Alınan Şura Kararlarının İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi - The Journal of International Social Research*, 10(53), 588-599.
- Kartal Baş, M. (2022). 20. Milli Eğitim Şura Kararlarına Erken Çocukluk Eğitimi Açısından Bir Bakış. *6th International Congress of Eurasian Social Sciences 13-16 Mayıs 2022 Kongre e-Kitabı* içinde (s. 893). Bodrum/Muğla.
- Koru, N. B., Ardakoç, İ., Dönmez, I. & Taşkan, B. (2021). *20. Milli Eğitim Şurası Görüş ve Öneriler*. İstanbul: İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı. https://ilke.org.tr/images/yayin/pn_34/epam_pn_34.pdf adresinden 14.10.2022 tarihinde erişildi.
- MEB Okul Öncesi Eğitim Etkinlik Kitabı. (2021). https://okuloncesievrak.com/acr_files/408/el-ele-ogretmen-klavuz-kitabi-etkinlik-kitabi.pdf adresinden 26.10.2022 tarihinde erişildi.
- MEB Okul Öncesi Eğitim-İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. (2014). [1703.pdf](https://www.meb.gov.tr/1703.pdf) (meb.gov.tr) adresinden 27.10.2022 tarihinde erişildi.
- MEB Şura Kararları Dosyası. (2021). Şura Kararları. [meb.gov.tr](https://www.meb.gov.tr) adresinden 19.10.22 tarihinde erişildi.
- MEB. (2022a). <https://www.meb.gov.tr/5-yas-grubunda-okullasma-orani-90a-yukseldi/haber/25245/tr> adresinden 16.10.2022 tarihinde erişildi.
- MEB. (2022b). <https://www.meb.gov.tr/okul-oncesi-egitim-alan-cocuklarin-desteklenmesi-icin-is-birligi-protokolu-imzalandi/haber/26254/tr> adresinden 13.10.2022 tarihinde erişildi.
- MEB. (2022e). <https://www.meb.gov.tr/bakan-ozer-20-bin-ogretmen-atamasina-iliskin-brans-bazinda-kontenjan-dagilimini-acikladi/haber/26911/tr> adresinden 13.10.2022 tarihinde erişildi.
- MEB. (2022f). Bakan Özer, İlkokul ve Ortaokul Yöneticileriyle Buluştu. [meb.gov.tr](https://www.meb.gov.tr) adresinden 13.10.2022 tarihinde erişildi.
- MEB. (2022g). <https://www.meb.gov.tr/okul-zili-aileler-icin-caliyor/haber/27001/tr> adresinden 13.10.2022 tarihinde erişildi.
- MEB. (2022h). Aile Okulu Projesi Kapsamında 137 Bin Aileye Eğitim Verildi. [meb.gov.tr](https://www.meb.gov.tr) adresinden 13.10.2022 tarihinde erişildi.
- MEB. (2022c). <https://www.meb.gov.tr/anaokulu-ve-ana-siniflari-icin-hazirlanan-egitim-materyallerini-tasiyan-tirlar-yola-cikti/haber/27381/tr> adresinden 20.10.2022 tarihinde erişildi.
- MEB. (2022d) OSB'lerde Okul Öncesi Eğitim İçin İş Birliği Protokolü. [meb.gov.tr](https://www.meb.gov.tr) adresinden 13.10.2022 tarihinde erişildi.
- MEB. (2021). <https://www.meb.gov.tr/koy-okullarinda-5-cocuk-icin-ana-sinifi-acilabilecek/haber/24771/tr> adresinden 16.10.2022 tarihinde erişildi.
- MEB. (2022). Okul Öncesinde Eğitim Kurumu Kapasitesi Artmaya Devam Ediyor. [meb.gov.tr](https://www.meb.gov.tr) adresinden 13.10.2022 tarihinde erişildi.
- Merey, Z. & Kaymakçı, S. (2018). Millî Eğitim Şûraları'nda Vatandaşlık, Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimine İlişkin Alınan Kararların Değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 819-854.
- Millî Eğitim Şurası Bilgi Notu. (2010). Milli-Eğitim-Şurası-Bilgi-Notu_V4_YD.pdf [egitimreformugirisimi.org](https://www.meb.gov.tr/egitimreformugirisimi.org) adresinden 20.10.2022 tarihinde erişildi.
- Oğuzkan Ş. & Oral G. (2001). *Kız Sanat Okulları İçin: Okul Öncesi Eğitim*. İstanbul: MEB Yayınevi.
- Ok, S. (2016). Okul Öncesi Eğitimde Anne Babaların ve Öğretmenlerin Okul Aile İşbirliği Hakkında Görüşlerinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). (Danışman: Prof. Dr. Halil Ekşi). İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Oktay, A. (2005). Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Yaygınlaştırılması. (Ed. A. Oktay & Ö. P. Unutkan). *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular* içinde (s. 11-24). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Solak, Y. & Karataş, S. (2020). 2023 Eğitim Vizyonu Hakkında Eğitim Yöneticileri Görüşleri. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 1-18.
- Ünal, S. (2000). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yöneticilerin Kişilik Özellikleri ile Toplam Kalite Yönetimi İlişkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). (Danışman: Doç. Dr. Hoşcan Ensari). İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- T.C. Resmî Gazete (2014). 8.7.2014 tarih ve 29054 sayı.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.